

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 11 czerwca 2008 r.

Druk nr 168

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy senator Grażynę Sztark.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Łukasz Abgarowicz	(-) Jan Olech
(-) Piotr Głowski	(-) Krzysztof Piesiewicz
(-) Kazimierz Kleina	(-) Jadwiga Rotnicka
(-) Sławomir Kowalski	(-) Jan Rulewski
(-) Krzysztof Kwiatkowski	(-) Grażyna Sztark
(-) Tomasz Misiak	(-) Mariusz Witczak
(-) Andrzej Misiólek	(-) Krzysztof Zaremba
(-) Ireneusz Niewiarowski	

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43 poz. 277, z późn. zm.¹⁾) w art. 79 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

"2. Przepis ust. 1 stosuje się także do policjanta - mężczyzny w zakresie, w jakim pracownicy mogą korzystać ze szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracownic. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich."

Art. 2.

W ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, z późn. zm.²⁾) art. 43 otrzymuje brzmienie:

"Art. 43. 1. Funkcjonariuszowi celnemu - kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic według przepisów prawa pracy, chyba że przepisy niniejszej ustawy są dla niej korzystniejsze.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także do funkcjonariusza - mężczyzny w zakresie, w jakim pracownicy mogą korzystać ze szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracownic. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich."

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170.

Art. 3.

W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676, z późn. zm.³⁾) w art. 93 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

"2. Przepis ust. 1 stosuje się także do funkcjonariusza - mężczyzny w zakresie, w jakim pracownicy mogą korzystać ze szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracownic. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich."

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 r., z 2005 r. Nr 167, poz. 1399, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1218 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 57, poz. 390 i Nr 89, poz. 589.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 130, poz. 1188 i Nr 166, poz. 1609, z 2004 r. Nr 109, poz. 1159, Nr 171, poz. 1800, Nr 267, poz. 2647 i Nr 273, poz. 2703, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie celu ustawy.

Funkcjonariusze służb mundurowych: policjanci, funkcjonariusze Służby Celnej oraz funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, zw. dalej funkcjonariuszami, w zależności od miejsca pracy i płci mają zróżnicowany dostęp do uprawnień rodzicielskich. Nie istnieją racjonalne powody odmiennego traktowania poszczególnych funkcjonariuszy. Zarówno treść Konstytucji RP oraz postanowienia - obowiązujące Polskę jako członka UE - prawa wspólnotowego, jak również ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych obligują do równego traktowania pracowników. Odpowiednie przepisy w tym zakresie zostały już implementowane do Kodeksu pracy. Celem tej ustawy jest zrównanie uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszy z uprawnieniami rodzicielskimi pracowników, gwarantowanych przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

2. Przedstawienie stanu obecnego.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji stanowi, że policjanta-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia ze służby, na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto policjantowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracownic zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Ponadto art. 79 jednoznacznie postanawia, że tylko policjantowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic, jeżeli ustawa o Policji nie stanowi inaczej. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać policjant-mężczyzna.

Ustawa o Służbie Celnej postanawia, że tylko funkcjonariuszowi – kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane w prawie pracy dla pracownic. Tym samym z uprawnień tych nie może skorzystać funkcjonariusz – mężczyzna, ojciec dziecka wychowujący dziecko oraz funkcjonariusz, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił

do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, oczywiście w takim zakresie, w jakim, zgodnie z Kodeksem pracy, mogą z tych uprawnień korzystać pracownicy – mężczyźni (ojcowie).

Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu postanawia, że funkcjonariusza-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 54 ust. 3, art. 60 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia funkcjonariusza-kobiety ze służby na podstawie art. 54 ust. 3 i art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto funkcjonariuszowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 54 ust. 3 lub art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego, przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Ponadto art. 93 postanawia, że tylko funkcjonariuszowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracowników, jeżeli ustawa ta nie stanowi inaczej.

Takie uprawnienia przysługują wyłącznie funkcjonariuszowi - kobiecie. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać funkcjonariusz-mężczyzna.

Biorąc pod uwagę przede wszystkim orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05), należy przyjąć, że niektóre z tych praw przysługują także odpowiednio funkcjonariuszowi-mężczyźnie. Nie mniej nie wynika to wprost z przepisów i wydaje się wskazane, aby kwestia ta została należycie i jednoznacznie uregulowana w ustawie.

Należy podkreślić, że w orzeczeniu z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05) Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że ewolucja brzmienia art. 186 Kodeksu pracy jest dobrym przykładem zmian w prawie zmierzających do zagwarantowania pracownikom określonych uprawnień oraz wyeliminowania różnic związanych z ich płcią. Jednocześnie Trybunał podkreślił, że ustawodawca w stosunku do uprawnień bezpośrednio związanych z ciążą i macierzyństwem posługuje się terminami „kobieta” oraz „pracownica”. Ustawodawca świadomie więc różnicuje w zakresie praw rodzicielskich pewne uprawnienia w zależności od tego, czy są one związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej

opiekę nad dzieckiem, czy też nie. W ten sposób unika on sytuacji, w których norma prawna, w sposób niezasadny i niesłuszny, różnicowałaby uprawnienia z tytułu rodzicielstwa.

Dopełniając tego wywodu należy zaznaczyć, że administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Dlatego nie jest uzasadnione, aby m.in. prawo do urlopu wychowawczego funkcjonariuszy było regulowane w sposób odrębny. Trybunał Konstytucyjny dostrzega oczywiście odmienność sytuacji prawnej pracowników i funkcjonariuszy. Pierwsi pozostają w stosunku pracy, drudzy – w stosunku służbowym o charakterze administracyjnym. W orzeczeniu tym Trybunał rozważał, czy można przyjąć tezę, że wyrażona w art. 5 Kodeksu pracy zasada subsydiarnego stosowania przepisów Kodeksu pracy odnosi się (co wprost wynika z tego przepisu) do stosunków pracy podlegających regulacjom szczególnym. *A contrario* – art. 5 Kodeksu pracy nie może być traktowany jako bezpośrednia podstawa stosowania kodeksowych przepisów o urlopach wychowawczych do stosunku służbowego. Tak kategoryczne stanowisko, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, byłoby jednak wynikiem zbyt jednostronnej oceny sytuacji. Wydaje się bowiem, że w stosunku służbowym trzeba dostrzec, poza sferą praw i obowiązków ściśle związanych ze służbą, sferę elementów o charakterze socjalnym (pracowniczym). W ostatniej wymienionej sferze, przy braku wyraźnych przeciwwskazań, czy to ustawowych, czy to wynikających z charakteru służby, nie powinno się wykluczać stosowania przepisów Kodeksu pracy. Nie ma zatem podstaw, aby zasady tej nie przenieść na grunt omawianej ustawy. Administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Nie ma powodów, aby w pozostałym zakresie stosować inne regulacje niż te, które wynikają z Kodeksu pracy.

3. Różnice między dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym.

Proponowane zmiany w art. 1 dotyczące art. 79 ustawy o Policji, w art. 2 dotyczące art. 43 ustawy o Służbie Celnej oraz w art. 3 dotyczące art. 93 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, spowodują, że funkcjonariusze, niezależnie od płci, zagwarantowane będą mieli równe prawo w dostępie do uprawnień rodzicielskich.

Należałoby podkreślić, że już obecnie postanowienia obowiązujących ustaw dotyczących funkcjonariuszy innych służb mundurowych, gwarantują im podobny zakres uprawnień rodzicielskich jak ten, który posiadają pracownicy. Są to: ustawa z dnia

9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu, ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej oraz ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Proponuje się więc, aby brzmienie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej oraz ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, w zakresie uprawnień rodzicielskich, jakie przysługują funkcjonariuszom, przybrało podobną formę redakcyjną, jak obecnie obowiązujące przepisy wymienionych wyżej ustaw.

4. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Ustawa będzie miała wpływ na wzrost wydatków budżetowych z uwagi na rozszerzenie na mężczyzn uprawnień dotychczas zastrzeżonych wyłącznie dla funkcjonariuszy – kobiet (ustawą o Policji, ustawą o Służbie Celnej oraz ustawą o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu).

Zamierzonym skutkiem niniejszej inicjatywy jest przede wszystkim jednoznaczne i precyzyjne zapisanie w ustawie i zapewnienie w ten sposób dostępności do uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszom bez różnicowania ich w dostępie do uprawnień, które nie są związane z cechami biologicznymi osoby sprawującymi opiekę nad dzieckiem i powinny przysługiwać pracownikom obu płci, na równych zasadach. Prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz respektowanie zakazu dyskryminowania w życiu społecznym, zawodowym czy gospodarczym jest bowiem nakazem konstytucyjnym, wynikającym z respektowania przez państwo praw człowieka i obywatela.

5. Oświadczenie w sprawie zgodności przedłożonego projektu z prawem wspólnotowym.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.